

Liviu PAPUC

ÎN LUPTA PENTRU ROMÂNIA MARE

Dacă spui Ion Agrigoroaiei – spui Basarabia. Cu trimiteri directă la una dintre cele mai tulburi perioade ale istoriei României – aceea a frământărilor interne și a ezitărilor internaționale care au dus la actul Marii Uniri din 1918. Un șirag întreg de cărți, studii și articole, care, aparent, ar fi trebuit să epuizeze de mult subiectul, se înșiruie an de an pentru a clarifica fărămă cu fărămă aspectele de ordin general și, mai ales, cele specifice provinciei românești ocupată de Rusia în 1812 și datelor particulare ale situației creată de prima conflagrație mondială și de răbufnirea internațională a bolșevismului de stat.

Cea mai recentă apariție editorială, *România în relațiile internaționale 1916-1918* (Casa Editorială Demiurg, Iași, 2008, 214 p., Indice de persoane de Alexandrina Ioniță), avertizează cititorul încă de la bun început: „Textul de față reprezintă, de fapt, o încercare de a prezenta, în sinteză, câteva coordonate absolute necesare înțelegerii amplului efort românesc, depus într-un complicat context internațional, cu factori favorabili și nefavorabili, cu modificări – de multe ori – imprevizibile, în strânsă legătură cu mersul operațiilor militare. Reluând unele aspecte deja tratate, insistând pe altele numai semnalate în studiile de specialitate, aducând noi argumente pe baza informațiilor din arhive și din presă, ne-am propus să punem la dispoziția cititorului un instrument util pentru înțelegerea acestui capitol dens de acțiune diplomatică românească” (p. 9).

Partea cea mai amplă a volumului o reprezintă documentele, care „se referă la momente și atitudini cu o semnificație deosebită, adesea capitală, în poziționarea României în cadrul relațiilor internaționale dintr-o etapă scurtă, dar extrem de densă în evenimente militare și tensiuni diplomatice” (p. 77) și care vin să ne atragă atenția la fiecare pas asupra falșității istoriei care ni s-a predat la școală, timp de generații întregi, în care Rusia a fost marele, tradiționalul și permanentul aliat, prieten, protector etc. al românilor. Găsim aici textele unor convenții, alianțe, consilii de coroană, telegrame, rapoarte, note, proteste, proclamații, tratate, într-o dispunere logic-cronologică și argumentat-explicită, din care reies cu claritate, pentru cine vrea să înțeleagă, situația aparte a României în contextul geo-politic, dedesubturile mai puțin cunoscute ale itelurilor care se țes în deobște în lumea diplomatică, eforturile nemăsurate ale mai tuturor factorilor de decizie sau de influență pentru ieșirea din situația conflictuală prin rezolvarea pe deplin a problemei naționale.

Concluzie: de citit cu atenție, chiar dacă unele texte au mai fost publicate, pentru că argumentația profesorului Agrigoroaiei limpezește o sumedenie de ascunzișuri ale perioadei avute în vedere.

Nicolae BUSUIOC

ÎN UNIVERSUL COPIILOR

Universul copilăriei înseamnă pentru Tamara Vieru-Pereteatcu spațiul de care este atrasă cu forța irezistibilă a magnetului. De pildă, în volumul miniatural *Dalba* (2008) – proze și poezii pentru copii mari și mici – ca de altfel și în alte lucrări de aceeași factură, autoarea își dezvăluie sentimentele delicate față de tot ceea ce este natural, proaspăt, inocent, percepe blînd și senzorial bucuriile dar și micile drame, o face parcă cu discreția de a nu deranja nici măruntele detalii de la locul lor convenit. Descoperim afinități pe linia scrisului suav cu Elena Farago, Otilia Cazimir și chiar cu George Topîrcăanu, despre care G. Călinescu spunea că pune „buruienile și gîngăniile să vorbească”. Ea evocă „personaje” precum Dalba, „cățelușă noastră care aduce pe lume cîte cinci-șase țîncușori”, pisicuța „cu ochii însîngerăți și cu botșorul umflat”, stejarul „bătrîn, întristat și gîrbovit”, gutuiul, care „în fiecare primăvară face niște flori de o frumusețe rară”, dar despre cîte altele nu povestește în mici proze despre bunici, mama, locul natal, sau în versuri despre rîndunele-surioare, Casa Caia sau despre moș Crăciun: „Moș Crăciun vine la noi./ În cojoc și pîsle noi./ Cu mustăți adevărate./ Obosit cu sacu-n spate./ Vine moșul de departe./ Eu îi spun o poezie –/ El îmi dă o jucărie./ Eu dansez cu el o horă –/ El îmi dă o carte nouă./ Bucuroasă de cadou./ Mai dansez și un tangu./ Îmi dă moșul ciocolată/ Și în brațe tot mă poartă./ E ghiduș și nostim el./ Seamănă cu-al meu bunel.”

Cunoscută ca realizatoare de emisiuni la Televiziunea Moldovei (cine n-a auzit de „Noapte bună, copii!”, „Urania, clubul curioșilor”, „Voie bună” sau „Cinel-Cinel”, „Carte frumoasă, cîste cui te-a scris”, „Se caută o stea”), Tamara Vieru-Pereteatcu are delicatețea ritmului unui cîntec de leagăn și naturalețea celui obișnuit cu frumusețea primordială a naturii, cu imaginea mult apropiată de ideal și moral. Copilăria nu poate fi despărțită de intimitatea și frenezia lumii animale, cu cea a florilor și a copacilor pentru că pe rînd acestea sînt căi ale regenerării sensului de strălucire și bucurie. Autoarea adună impresii din suflarea celor mici, strîns legată de cea a naturii, le dă formă și înțeles pentru ca emoția degajată din text să capete autenticitate, e ca și cum am exista mereu în fluiditatea muzicii admirabile a vîntului strecurat abil printre frunze. Aducerile aminte, cu privirile aruncate în trecutul deja îndepărtat, îi provoacă tristețe și nostalgie eminesciană, „unde ești copilărie, cu pădurea ta cu tot?”. În centrul amintirii i-a rămas chipul mamei și oricît de mult timpul l-ar estompa, tot răzbate blîndețea-i ocrotitoare: „Ți-aduci aminte./ Frumoasa mea mamă./

Copii, când eram./ Alergam prin ogradă./ E primăvară... Pflng teii/ Pe trista cărare/ Și lor li-e dor, poate./ De jocul de-afară/ Pe roua lăcrimioarelor –/ Iubitelor flori –/ Suspin-o romanță/ Cu note de dor./ În nopțile stinse./ Ne-aduni sub aripă./ Să-ți mîngîi tristețea/ Din inima frîntă./ Și-adormi abia în zori./ Pflngînd în năframă./ Atît îmi ești de scumpă./ Dulcea mea Mamă...” (Ți-aduci aminte).

O așteptăm pe Tamara să-și scrie cărțile de substanță, pentru că are căldura expresiei care acoperă trăirile epice și fiorurile lirice, pentru că scrisul ei se află sub pecetea romantismului, dar nu al unuia desuet. Poate a venit timpul să treacă și la literatură pentru cei mari, experiența literaturii pentru copii fiindu-i un suport și o necesară etapă de formare a „mîinii” într-un mod remarcabil.

Valentin TALPALARU

GHEORGHE BĂLĂCEANU ȘI REȚETA SA

M-am întrebat de nenumărate ori de ce nu „evadează” în literatură pictorii care adoptă stilul naiv. Pentru că „pictorii naivi”, cum sunt îndeobște numiți, dintr-o eroare care îi avantajează, sunt foarte puțini, iar eu unul nu am cunoscut-o decît pe regretata Aurora Năforniță. Dar asta este altă poveste.

Motivul pentru care îmi puneam această întrebare, este unul cît se poate de evident în tablourile „naivilor”: umorul plin, elaborat sau frust, plăcerea de a povesti și de a rîde cu culorile pînă la urechi. Așa se întîmplă dacă ai în față un Ciobanu, Măric, Boancă sau... Gheorghe Bălăceanu!

Gheorghe Boancă și-a suflerat mîncile și a trecut la munca scrisului, turnînd, mai cu caznă, mai cu dezinvoltură, în pagina răbdătoare, ce a văzut și auzit el prin satul în care și-a răsucit cîndva mustățile. Despre încercările sale am scris la timpul potrivit.

Surpriza, una plăcută, este pentru mine acest volum pe care îl am în față, semnat de Gheorghe Bălăceanu, și el un pictor din aceeași stirpe, ba mai mult, avînd și calitatea de director al Asociației Artiștilor Plastici Iașeni (a nu se confunda cu filiala Iași a UAP!). I-am văzut mai întîi tablourile și sculpturile, pe care le puteți admira și domniile voastre la expozițiile tematice, dar și în spațiile unde expune împreună cu colegii domniei sale: Copou sau esplanada din Fața Teatrului Național.

Așadar, *Pilule contra devierilor de caracter*, o carte de epigrame, bogat ilustrată cu propriile creații plastice, apărută la Editura Pim în acest an. Fiind un cititor absolut dezorganizat, fără program adică, nu ocolesc nici cărțile de epigrame atunci cînd îmi cad în mînă. Citind și mai bune și mai proaste, mi-am făcut o selecție preferențială, în care am introdus de-a valma pe clasicii Cincinat Pavelescu, Mușatescu ori Păstorel, alături de omologii lor latini Juvenal ori Martial dar și pe contemporanii ieșeni (care sunt cei mai buni în gen, după opinia mea) Petrone, Vajoga, Deutsch ori Larco. Și mai sunt.

Nu cred că există o specie literară la care impostura ori rasolul să fie mai strident – evidente! N-ai prospețime, e versul schiop, nu „curge” firesc, e rima scoasă cu forcep-

sul, poanta e răsuflată – toate sunt la vedere, fără sutien!

După un avertisment, devenit clasic deja, prin care cititorul este avertizat despre opinia autorului privind epigrama, ori despre amplitudinea la care se va hlizi, Gheorghe Bălăceanu își fixează azimutul pe „viața de ieri și cea de azi”, pe „criză”, pe „epigrama de serviciu”, pe „proști și pe prostie” *eiusdem farinae*, „viții” care sunt vindecabile doar o dată!

Gheorghe Bălăceanu are ușurința așezării cuvîntului și ocolește stîngăciile nelipsite debutului, ceea ce va să zică o patimă veche și întreținută. Nu-i lipsesc imprevizibilele unghiuri ale dioptriilor pe teme clasice, așa cum este acest product destinat docilului mascul: „Femeii permanent îi place / Să fii amabil și atent, / Dar să nu fii impertinent/ Și s-o-ntrerupi atunci... cînd tace!”. Riscul unei cărți de epigrame este cel de a păstra altitudinea dată de cele reușite, pentru că, prin asociere, chiar cele pasabile devin modeste.

Nu dau exemple din această zonă, pentru că există cîteva, mulțumindu-se să vă invit la o altă degustare: „Nu sentrece cu ocară./ Nu-i de loc lăudăros./ Și cînd e cu secretara./ Face și munca de jos”. Chiar răstălmăcirea unei zicale, care alături de calambur, jocul de cuvinte, oximoron, face parte din arsenalul clasic al epigramei, își are parte sa de insolit: „Că banii n-aduc fericirea./ Zicala s-a-nțeles greșit mulți ani./ Căci mai corectă e rostirea./ Ce-aduce fericirea... cere bani!”.

O carte care se citește cu plăcere, fără areala și malîțiozitatea chirurgilor de profesie, cu care nu mă îndoiesc că Gheorghe Bălăceanu s-a integrat în „stirpea lui Păstorel”, cum sunt botezați valoroșii noștri epigramiști de Iași.

